

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2004.11.19.
COM(2004) 757 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE
A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS
A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az európai információs társadalom kihívásai 2005 után

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	3
2.	Az IKT hozzájárulása a lisszaboni célokhoz	3
3.	Az információs társadalmi politikák további szükségessége.....	4
4.	Az információs társadalmi politika kérdései 2005 után.....	6
5.	Következtetések	10

1. BEVEZETÉS

Az Európai Tanács 2000 márciusában, Lisszabonban tartott ülése során az Európai Unió állam- és kormányfői egy stratégiát indítottak el annak érdekében, hogy az EU-t felkészítsék az új évszázad kihívásaira. Ez a „lisszaboni stratégia” néven vált ismertté. A Lisszabonban kitűzött célok – erőteljesebb növekedés, több és jobb munkalehetőség és fokozott társadalmi integráció– nagyratörőek voltak. Úgy ítélték meg, hogy e célok elérésében az információs és kommunikációs technológiának (IKT) kulcsszerepe van. Az „Információs Társadalom mindenkinek” törekvés kulcsszerepét az Európai Tanács 2004. évi tavaszi ülése¹, valamint a legutóbbi Kok jelentés² megerősítette.

Az Európai Bizottság erre reagálva indította el az eEuropa- kezdeményezést, hogy politikailag is ösztönözze az információs társadalom fejlődését. Összességében az eEuropa-kezdeményezés sikeres volt. A megfelelő kérdésekkel foglalkozott a megfelelő időben, és ezzel katalizálta az információs társadalom politikájáról szóló vitát egész Európában és azon kívül is. A jelenlegi eEuropa cselekvési terv 2005 végéig tart, és a legutóbbi félidős értékelés megerősítette, hogy fő céljai addig érvényesek maradnak.

Ebben az összefüggésben most helyénvaló számba venni az elért eredményeket, mérlegelni a várható kihívásokat és meghatározni azokat a politikákat, amelyekkel ezeket kezelni lehet. E közlemény célja egy széleskörű politikai vita elindítása az EU-nak az információs társadalomra vonatkozó 2005 utáni stratégiájáról.³ Megjelöli azokat a fő területeket, melyekre az IKT-vel kapcsolatos EU-szintű politika hatással lehet.

2. AZ IKT HOZZÁJÁRULÁSA A LISSZABONI CÉLOKHOZ

Az IKT a lisszaboni stratégia kulcsfontosságú eleme. Jelentősége egyaránt ered az általános gazdasági teljesítőképesség növeléséhez való hozzájárulásból és azokból az előnyökből, amelyet a társadalom számára általában nyújt. Az IKT jelentősége az alábbiakban összegezhető:

- Először is az IKT eszközök és szolgáltatások ágazata önmagában véve is fontos ágazat. A 90-es évek elején 4%-kal járult hozzá az EU GDP-hez, ez mára 8%-ra nőtt, és 2000-ben az EU foglalkoztatottjainak 6%-a ezen a területen működött.⁴ Ez az egyik leginnovatívabb ágazat, az EU kutatásra és fejlesztésre (K+F) fordított összes kiadásának 18%-át teszi ki.⁵

¹ „Report from the Commission to the Spring European Council. Delivering Lisbon. Reforms for an Enlarged Union”, („Bizottsági jelentés az Európai Tanács tavaszi ülészakára. A lisszaboni célkitűzések megvalósítása. Reformok a kibővített Unió számára” COM (2004) 29

² „Facing the Challenge. The Lisbon strategy for growth and employment” (Nézzünk szembe a kihívásokkal. A növekedés és foglalkoztatás lisszaboni stratégiája) A Wim Kok elnöklete alatt működő magas szintű munkacsoport jelentése, 2004. november.

³ Ez merít a legutóbbi, 2004. szeptember 29-én és 30-án Amszterdamban holland elnökség által szervezett konferencia, www.ICTstrategy-eu2004.nl, és az eEuropa tanácsadó csoport eredményeiből is.

⁴ Lásd „OECD Measuring the Information Economy 2002” (OECD Mérlegen az információs gazdaság); „OECD Information Technology Outlook” 2004 (OECD Információs-Technológiai Körkép 2004)

⁵ IDATE Comparaison de la recherche dans les TIC dans les grands pays industriels Nagy iparosodott országokban folytatott IKT-kutatások összehasonlítása (Zárójelentés 2002.4.8.)

Ugyanakkor az egyik legproduktívabb ágazat is, az 1996–2000 közötti időszakban az átlagos éves termelékenységnövekedés 9% volt.⁶

- Másodsor az IKT-nek központi szerepe van a termelékenység növelésének és a versenyképesség javításának elősegítése terén. 1995 és 2000 között az EU termelékenységnövekedésének 40%-a az IKT-nek volt betudható.⁷ Az IKT gazdasági haszna az IKT termékek és szolgáltatások piacán jelentkező növekedésből és innovációból, valamint az IKT-nek a vállalkozások teljesítményének növelésére történő felhasználásából ered. Az IKT továbbá egyre növekvő mértékben képezi integráns részét minden ipari és szolgáltatási piacnak, vagy az IKT elemeknek a termékekbe való beépítésével (például fogyasztási cikkekbe, gépkocsikba, gyógyászati eszközökbe), vagy a szervizszolgáltatások részeként (csomagszállítás követése, e-bank). Az empirikus bizonyítékok azt sugallják, hogy Európa USA-val szembeni lemaradása a termelékenység terén nagymértékben az IKT-re fordított gyengébb befektetésekkel magyarázható.
- Végül az IKT erősíti a polgári részvételt és javítja az életminőséget. Az IKT több és jobb szolgáltatást tesz lehetővé több ember számára. Az új információs eszközök javítják az átláthatóságot és a nyíltságot, valamint a kormány és a polgárok közötti viszonyt. Az IKT hatásos eszköz az európai sokféleség és kulturális örökség megőrzése és előmozdítása terén, széles körben hozzáférhetővé téve ezek tartalmát.

Számos EU tagállam kitűnik az IKT terén végzett innovációk alkalmazásával és hasznosításával.⁸ De az IKT lehetőségeinek megvalósítása tekintetében lényegesen javítani kell az átlagos európai teljesítményt. Figyelembe véve, hogy Európa nem éri el a lisszaboni célokat, fontos, hogy teljes mértékben kiaknázzuk az IKT lehetőségeit.⁹

3. AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALMI POLITIKÁK TOVÁBBI SZÜKSÉGESSÉGE

Az IKT által nyújtott lehetőségek kihasználásához még sok éven keresztül szükség lesz az IKT-specifikus politika végrehajtására. Még mindig e technikák csatarendbe állításának kezdeti fázisában vagyunk. A szélesebb körű alkalmazás előmozdítása azon múlik, milyen mértékben vagyunk képesek megcélozni azt a számos területet, melyeken e technikák használata fejlődést eredményez. Általánosságban véve, az IKT felgyorsítja gazdaságaink technológiai haladásának, modernizálásának és strukturális korrekciójának ütemét.

- Sokat értünk el az IKT fejlesztésével és alkalmazásával, azonban még sokkal több van hátra. Így például a 15-ök Európájában 2004 júliusában a népesség hozzávetőlegesen 80%-

⁶ Saját számítások a GGDC (Groningen Growth and Development Centre) által gyűjtött adatok alapján, amely az ECFIN egy gazdasági tanulmányában jelent meg (European Economy -- European Commission Economic Paper Number 208, July 2004), (Európai gazdaság – Európai Bizottság gazdasági kiadványa, 208. száma, 2004. augusztus)

⁷ „The EU Economy: 2003 Review” (Az EU gazdasága: 2003. évi mérleg), COM(2003) 729

⁸ A globális teljesítménynek az olyan különböző kritériumok alapján történő osztályozási kísérleteiben, mint az e-felkészültség, információs technológiai mutatók, vagy digitális hozzáférhetőség, az első ötben rendszerint legalább három európai ország megtalálható. Lásd: például WEF Global IT report (Világ gazdasági Fórum, Globális információtechnológiai jelentés); ITU digital access index (Nemzetközi Távközlési Egyesület, digitális hozzáférési index)

⁹ „Report from the Commission to the Spring European Council. Delivering Lisbon. Reforms for an Enlarged Union”, (Bizottsági jelentés az Európai Tanács tavaszi ülészakára. A lisszaboni célkitűzések megvalósítása. Reformok a kibővített Unió számára) COM (2004) 29

a számára volt elérhető a széles sávú hozzáférés, de átlagban csak 7,7 % volt előfizető.¹⁰ A harmadik generációs mobilszolgáltatások újabb keletű fejlődése mellett ez jelentős növekedési potenciált jelez a következő évekre. Emellett forradalmi technológiák felbukkanása várható,¹¹ ezért a jelenlegi politikákat, mint a szabályozási vagy rádióspektrum-politikát, hozzá kell majd igazítani az újdonságokhoz.

- Globális szinten jelentős változások folynak. A világ IKT piaca gyorsan terjeszkedik és az új szereplők piacra lépésével egyre versenyképesebbé válik. 1992 és 2001 között Kínában, Indiában és Brazíliában az IKT-ráfordítások igen gyorsan, a vizsgált időszakban átlag évi 20 és 35% között növekedtek.¹² Az EU-nak élénk figyelemmel kell kísérnie a fejlődést ezekben az országokban, hogy megértse annak jelentőségét. Fontos lesz tovább az is, hogy az EU részt vegyen a hálózatok globális struktúrájára és irányítására vonatkozó döntésekben.
- A kutatásban és fejlesztésben való határozott jelenlét alapvető fontosságú az IKT ágazat megerősítése szempontjából és ahhoz, hogy a gazdaságban széles körben használják azt. A kormányok és az Európai Unió kedvező, tudományos, pénzügyi és vállalkezési környezet létrehozásával bátorítják és támogatják az európai vállalatok kutatási törekvéseit. Európai szinten a Keretprogram fontos szerepet játszott. De a K+F iránti igény az IKT területén folyamatosan növekszik, és a kutatást ki kell egészíteni az IKT által ösztönzött innováció elősegítésére irányuló erőfeszítésekkel, amint azt az innováció és versenyképesség tekintetében javasolt keretszabály javaslat előírja.¹³ Hasonlóképpen növekvő igény jelentkezik az IKT különböző ágazatokban való alkalmazása szociális-gazdasági hatásának kutatása iránt, beleértve az erősebb partneri viszonyt az érdekelt befektetők és a közösségi és magánszféra között, és a nemzeti és regionális kezdeményezések jobb összehangolását.
- Az IKT-tevékenységeknek és különösen az elektronikus hírközlés szabályozása alapvető fontosságú marad a több beruházást, több innovációt, újabb szolgáltatásokat és alacsonyabb árakat eredményező környezet létrehozásában. Az elektronikus hírközlésre vonatkozó új EU szabályozási keretrendszer 2003 óta jelen van. Biztosítani kell ennek teljes és hatékony megvalósítását és azt, hogy egy gyorsan fejlődő technológiai környezetben is alkalmazható maradjon.
- Számos más szabályozási kérdés is van, amely nagymértékben befolyásolja az IKT fejlődését. Ide tartoznak: a szerzői jog védelme, a mobil és mikro fizetésekre vonatkozó szabályok, a magánszféra védelme és a jogalkalmazó szervekre való igény. Összehangolt erőfeszítések szükségesek azon megoldások megkereséséhez és megvalósításához, amelyek biztosítják azokat a törvényes vonatkozásokat, amelyekkel a megfelelő gazdasági és hatósági környezeteknek foglalkozniuk kell, miközben lehetővé kell tenniük az IKT előnyeinek teljes mértékű kihasználását.

¹⁰ Forrás: Hírközlési bizottság

¹¹ A holland elnökség által megrendelt legújabb tanulmány, „Rethinking the ICT-agenda” (Az IKT-tennivalók újragondolása) (Price Waterhouse Coopers, 2004. augusztus), a rádiófrekvencia alapú azonosítást (radio-frequency identification, RFID) említi az ilyen forradalmi technikák lehetséges példájaként.

¹² Lásd „OECD Information Technology Outlook” 2004 (OECD Információs-Technológiai Körkép 2004)

¹³ Lásd „Financial perspectives 2007-2013” (A 2007–2013 közötti időszakra szóló pénzügyi terv) COM(2004) 487

- Szükség van az EU információs társadalma különböző kezdeményezéseinek összekapcsolására is. Egy hálózatba kapcsolt gazdaság csak akkor éri el teljes potenciálját, ha az ágazatok közötti határok lebomlanak és biztosítható, hogy a társadalom egyenlő eséllyel részesedjék az IKT-ból. Nagymértékben fogja például ösztönözni az e-kereskedelemelterjedését a vállalatoknak és adminisztrációknak az a megnövekedett képessége, hogy on-line módon kommunikálhatnak egymással és így folytatják le ügyleteiket is.
- Figyelembe véve, hogy jelenleg egyre nő a nyílt hálózatoktól és információtechnológiai rendszerektől való függőséget, e rendszerek gyengesége és sebezhetősége komoly fenyegetést jelent. A piaci ágazatokon átnyúló szoros nemzetközi együttműködésre van szükség a biztonsági fenyegetettség kezeléséhez és a kibernetikus bűnözés megelőzéséhez. Az Internet biztonsága továbbra is fontos helyet fog elfoglalni az internet stabilitását és biztos működőképességét támogató tevékenységeket között, mint amilyen a kockázatokra való felkészülés és azoknak való megfelelés, valamint, hogy ez miként alkalmazható és irányítható.
- Maguk a kormányok is fontos IKT-szállítók és felhasználók. Így hatással vannak az IKT elterjedésére azzal, hogy saját beszerzési politikájukat a korszerű termékek és szolgáltatások támogatására használják, és bővítik on-line szolgáltatásaik kínálatát (e-kormányzás, e-egészségügy, e-tanulás stb.). Átfogó szemléletmódot kell kialakítaniuk az IKT lehetőségeinek kihasználásához, hogy előmozdítsák a nagyobb hatékonyságot a közszektorban, miközben az on-line szolgáltatásokat a gazdasági élet és a polgárok igényeihez szabják.
- Az IKT hatékony alkalmazása az idők során egyre összetettebbé vált. A gyorsan változó szabványok és eszközök valamint ezek kölcsönös működtethetősége folyamatos és kiemelt figyelmet igényelnek. Így annak érdekében, hogy az IKT fejlődéséből tényleges haszon származzék, a kisvállalkozásoknak hozzá kell férniük a megfelelő, megfizethető és célzott, specifikus igényeikhez szabott támogató szolgáltatásokhoz, mind a belső, mind a vásárló-orientált IKT-megoldások terén.

Fenti okokból minden tagállamnak koherens IKT politikával kell rendelkeznie. Ez az a politikai üzenet, amelyet az Európai Unió támogatott az Információs Társadalmi Csúcstalálkozón folyó munkája során.

4. AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALMI POLITIKA KÉRDÉSEI 2005 UTÁN

Az IKT egyre növekvő elterjedése olyan változásokkal jár elő, amelyek nem kizárólag technológiai jellegűek. Az IKT használata új kommunikációs módokat és kölcsönhatásokat hoz létre a polgárok, a vállalkozások és az állam között, amelyek új társadalmi és gazdasági struktúrákat és új kormányzási módokat alakítanak ki.

Az EU információs társadalmi politikájának újabb tapasztalatai alapján a Bizottság egy sor olyan kérdést határozott meg, amelyet meghatározónak tekint a koherens és előrettekintő európai információs társadalmi politika 2005 utáni fejlődése szempontjából.¹⁴

¹⁴ „eEurope Mid-term Review” (eEurópa féldős értékelés), COM(2004) 108 és „eEurope 2005 Action Plan: An Update” (eEurópa 2005 cselekvési terv: frissítés), COM(2004) 380

4.1. Tartalom és szolgáltatások

Mára már igen sok felhasználó fér hozzá olyan infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz, amelyek sokféle digitális tartalom átadását teszik lehetővé. Ez azt jelenti, hogy hatalmas piaci lehetőségek állnak rendelkezésre a vonzó tartalmak és szolgáltatások fejlesztése terén, ami mind a felhasználók mind a gazdaság számára előnyös. Ezen a területen azonban lassú a fejlődés.

Az új technikák sikere tekintetében általánosságban az audiovizuális és multimédiás tartalom, különösen pedig a szélessávú átvitel működik hajtóerőként. Ezért az Európai Unió számára fontos, hogy aktív szerepet játsszon a tartalomszolgáltatók támogatásának és az innovatív szolgáltatások érvényesülésének előmozdítása terén. Az új szolgáltatások és tartalmak fejlődését számos tényező lassítja: ezek némelyike szabályozási természetű, mint például a pénzügyi szolgáltatások szabályainak mobil fizetésekre való alkalmazása körüli bizonytalanság, vagy az olyan rendszerek kidolgozása és elfogadhatósága, amelyek lehetővé teszik a tartalmak legális használatát a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos hatályos szabályoknak megfelelő módon. Más nehézségek a piaccal kapcsolatosak, mint például a rendszerek bevezetésének nehézségei vagy a kölcsönös működtethetőség problémái, a felhasználó-barátság és hozzáférhetőség hiánya, s az olyan helyzetek, melyekben az új szolgáltatások a már meglévőkkel kelnek versenyre. Ismét mások még mindig a piaci dominancia helyzetével kapcsolatosak. Az új szolgáltatások és tartalmak piacának növekedése azon múlik, sikerül-e megfelelő megoldásokat találni a problémák e hosszú sorára, amelyek egyaránt érintik a köz- és privát szektort.

4.2. eIntegráció és a polgári részvétel

Az eIntegráció (eInclusion) néven ismert politikák célja az, hogy mindenki számára egyenlő mértékben biztosítsák az IKT szolgáltatások hozzáférhetőségét és elérhetőségét, megfizethető áron. E politikák fontossága növekszik azért, hogy az IKT egyre elterjedtebbé válik a társadalomban. A polgárság fogalma egyben azt is jelenti, hogy mindenki részese a társadalomnak, de az IKT-nek a mindennapi életben egyre növekvő alkalmazása során e fogalom új kihívásokkal találja magát szemben. Az új és bonyolult technológiák azzal a veszéllyel járnak, hogy a társadalom egyes rétegei nem lesznek képesek ezekkel megbirkózni. Az eIntegrációt nemzeti, regionális és helyi szinten kell megoldani.

A digitális műveltségnek azt kell biztosítania, hogy a polgárok rendelkezzenek azzal a készséggel, ami feltétlenül szükséges ahhoz, hogy teljes mértékben és hatékonyan használják az IKT-t. Az eIntegrációval kapcsolatos politikáknak a társadalom minden tagja számára biztosítaniuk kell a digitális műveltséget. Biztosítaniuk kell a technológia könnyű használatát és olyan tartalmakról és szolgáltatásokról kell gondoskodniuk amelyek meggátolják, hogy új digitális szakadékok nyíljanak meg. Azok a társadalmi változások, amelyekkel az EU-nak a következő években szembe kell néznie, még csak növelik a kihívást. Az előrejelzések azt mutatják, hogy 2020-ra egyes tagállamokban a népességnek közel 40%-a 65 évesnél idősebb lesz.¹⁵

Ezek a politikák feltétlenül szükségesek, noha megvalósításuk nem egyszerű. Alapos kutatási erőfeszítést is igényelnek, amelyet a magánszektor egyedül valószínűleg nem tud

¹⁵ Lásd IPTS/ESTO „eHealth in the context of a European ageing society. A prospective study” (e-Egészség egy öregedő európai társadalom összefüggésében. Prospektív tanulmány), zárójelentés, 2004. április

megvalósítani. A közszeaktor erőteljes ösztönzést nyújthat e problémák megoldásához. Az Európai Unió a Keretprogram keretében bátorítja és támogatja az e területen folyó kutatásokat. Mindezen felül a növekvő kulturális sokféleség, beleértve a regionális szintűt is, növeli az új digitális szakadékokkal való foglalkozás szükségességét.

4.3. Közszolgáltatások

Az IKT e területen való alkalmazásának az a célja, hogy javítsa a nyújtott szolgáltatások minőségét és növelje a demokráciát és átláthatóságot. Jelenleg, a nagyobb hatékonyságot keresve, erős a politikai nyomás a közszeaktor megreformálására. Ennek serkentője az, hogy szembe kell nézni az olyan nagy társadalmi kihívásokkal, mint amilyen az előregezés és a bevándorlás, miközben ellenőrzés alatt kell tartani a közkiadásokat, különösen az egészségügyi és szociális szolgáltatási ágazatban, és növelni kell az általános minőségi szintet.

E területen számos megoldandó politikai feladat van. Először is nem elegendő csak beruházni az IKT-be. Mint az alábbiakból kitűnik, a beruházást átszervezésnek kell kísérnie, amit gyakran nehéz megvalósítani. Másodsor olyan problémák is felmerülnek, amelyek számos szolgáltatás kölcsönös működtethetőségének hiányával kapcsolatosak; az egyes tagállamok közigazgatási jogának és gyakorlatának eltéréseivel, a személyazonosság kezelésének problémáival és a rendelkezésre álló hálózatok olykor nem kielégítő megbízhatóságával és biztonságával. Továbbá az e területen létrejövő javulások különösen fontosak a kis- és közép vállalkozások számára, mert ezeket aránytalan mértékben sújtják az adminisztratív terhek. A vállalkozásoknak, és különösen a kisvállalkozásoknak, képeseknek kell lenniük a lehető legtöbb művelet on-line intézésére. Ennek elérése érdekében lehetővé kell tenni a hitelesített elektronikus aláírással ellátott okmányok benyújtását. Végül a közszolgáltatások határokon átnyúló dimenziója is prioritás marad.¹⁶ Különösképpen a vállalat-regisztráció és a polgári mobilitást ösztönző egyablakos ügyintézés példa azokra a kulcsfontosságú páneurópai szolgáltatásokra, melyekre törekedni kell.

4.4. Szakértelem és munka

Az IKT használat hatásainak elemzése azt mutatja, hogy a legjobb eredmény az eljárások újraszervezésének és az IKT-ben való jártasság megszerzésébe történő beruházásnak a kombinációjával érhető el. Ez minden tanulási és képzési folyamat során szükségessé teszi az IKT komponens erősítését annak demonstrálására, hogy mi módon hat ez a munkafolyamatokra és, hogy hogyan kell módosítani a gyakorlatot ahhoz, hogy a felhasználó teljes mértékben ki tudja használni az előnyöket. Továbbá arra is szükség van, hogy az IKT-jártasság mindenki számára elérhető legyen. Talán éppen ez jelenti valamennyi közül a legnagyobb politikai kihívást.

Ugyanakkor az IKT meg is könnyíti a szakértelem megszerzését és szinten tartását. Az információs technológiák gazdaságosabbá teszik a tanulást, csökkentik annak bizonyos helyekhez és időpontokhoz való kötöttségét, és megkönnyítik sajátos igényekhez történő igazítását.

Az európai foglalkoztatási probléma az US és Európa közötti termelékenységéről folytatott vitában tükröződik. A fő feladat úgy alkalmazni az IKT-t a munkahelyen, hogy az növelje a

¹⁶ Mint azt a transzeurópai programok pl. az eTen vagy IDABC is jelzik.

hatékonyságot, javítsa a munka minőségét és jobb munkakörülményeket biztosítson. A lisszaboni programnak része a foglalkoztatásban való részvétel arányának növelése. Az IKT előmozdíthatja e cél elérését azáltal, hogy elérhetőbbé teszi a foglalkoztatást például rész munkaidős vagy otthon dolgozók bevonásával és esetleg a nyugdíjkorhatár kitolásával.

Ugyanakkor az is szükséges, hogy az Európai Unió, tisztázva a globális beszerzés (global sourcing) stratégiai vonzatait és a helyes jövőbeni globális helyzetmeghatározásra összpontosítva, megfeleljen a globális verseny nyomásának. Ez magában foglalja egy szilárd kutatási és fejlesztési alap bevonását, és azt, hogy rendelkezésre álljon a legkorszerűbb információs és kommunikációs technológiát alkalmazni tudó szakképzett munkaerő. A közösségi politikának e szempontok mindegyikével foglalkoznia kell. Ezt a fentiek megvalósítására alkalmas, illetve a megfelelő technológiai megoldásokat alkalmazni képes szolgáltatások és alkalmazások kifejlesztését célzó kutatásokkal kell kiegészíteni.

4.5. Az IKT mint ipari kulcságazat

Az IKT ipar önmagában is nagy gazdasági ágazat, amely felöleli az információs technológiát, az elektronikus kommunikációt és az audiovizuális piacokat. Az EU már régen felismerte, hogy ez olyan kulcságazat, melynek fejlődését ösztönözni kell. Újabban más, főleg ázsiai és latin-amerikai piacok látványos növekedése a termelési, kutatási és szabványosítási tevékenységeket e régiókba vonzza.

Ezért általában véve sürgető szükség mutatkozik arra, hogy Európát vonzóbbá tegyék a befektetések és a magas kvalifikációt igénylő munkahelyek létrehozása számára. Az EK iparpolitikájának egyik központi törekvése a versenyképességet előmozdító, a lehető legvilágosabb és legegyszerűbb környezet megteremtése.¹⁷ 2005-ben a Bizottság elemezni fogja az ágazat versenyképességét és javaslatot fog tenni a megfelelő politikai intézkedésekre. Ezen túlmenően az IKT-kutatás kulcsfontosságú szerepet játszik. A K+F-re fordított erőfeszítés egyik fő meghatározó tényezője annak, hogyan tud az IKT hozzájárulni a termelékenység növeléséhez. A Bizottság már kiadott egy iránymutatást az ilyen kutatási törekvések támogatásának jövőbeni Európai Uniósi politikájára vonatkozóan.¹⁸

4.6. Interoperabilitás

Ahogy az IKT alapú alkalmazások elérhetőbbé válnak, egyre nagyobb szükség van arra, hogy ezek kompatibilisekké váljanak: például a konvergencia a helyhez kötött és a vezeték nélküli hálózatok vagy a telekommunikációs és audiovizuális ellátás között. Az interoperabilitásnak sok oldala van: a hálózat-üzemeltetők számára a más hálózatokkal való összekapcsolódás lehetőségét jelenti; a tartalmat vagy szolgáltatást előállítóknak azt, hogy bármilyen alkalmas platformon képesek legyenek a szolgáltatást nyújtani. A fogyasztók számára annak lehetőségét jelenti, hogy megvásároljanak egy készüléket, és azt arra használhassák, hogy különböző forrásokból juthassanak hozzá a szolgáltatásokhoz vagy tölthessenek le tartalmakat.

¹⁷ Ezért a Bizottság jelenleg nemzeti és regionális szinten tanulmányozza az IKT ágazati politikát és szándékában áll hamarosan elindítani egy magas szintű vitát a tagállamokkal és az iparral; lásd még „Fostering structural change: an industrial policy for an enlarged Europe” (Szerkezeti változások előmozdítása: iparpolitika a kibővült Európában), COM(2004) 274 végleges.

¹⁸ Lásd „Science and technology: the key to Europe’s futures. Guidelines for future European Union policy to support research” (Tudomány és technika: Európa jövőjének kulcsa. Iránymutatás a kutatás támogatására vonatkozó jövőbeni Európai Uniósi politikához), COM(2004) 353

Alapjában véve a interoperabilitást és a szabványokat a piaci szereplők már létrehozták és kiválasztották. Az európai szabványügyi szervezetek, a CEN, CENELEC, és ETSI munkája az eEurope 2002 és 2005 keretében várhatóan folytatódni fog az új prioritásokkal kapcsolatban. Ezenfelül a kormányoknak gondos figyelemmel kell kísérniük az e területen végbemenő előrelépéseket. Bizonyos esetekben szükségesnek találhatják, hogy támogassák az érdekelteket a közös megoldások keresésében. Egyes, különös közérdekű jelentőséggel bíró területeken szükségessé válhat nyílt szabványok használatának előírása.

4.7. Bizalom és megbízhatóság

Az internethasználat lassan a polgárok mindennapjának részévé válik. Még nagyobb elterjedésének egyik előfeltétele az, hogy méltó legyen bizalmunkra. A biztonság, a magánszféra védelme, a tulajdon védelme és az ágazat általános szabályozása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy kialakuljon a polgárok bizalma az információs társadalommal szemben. Ez különösen érvényes a magánszféra megsértését, a tisztességtelen és törvénytelen üzleti praktikákat, a kéréstlen közleményeket valamint az illegális és káros tartalmakat és a kiskorúak védelmét illető fogyasztói aggodalmak tekintetében. Sok erőfeszítés történik annak érdekében, hogy az internet ilyenné váljék; munkálkodnak azon, hogy az internet biztonságosabb legyen a gyermekek számára, a rendszerek kezelni tudják a kockázatokat és zavaró eseményeket, ki lehessen szűrni a nem kívánt tartalmakat (spam-eket). Egy további szempont a rendszerek és hálózatok megbízhatóságával kapcsolatos. Mivel a modern élet infrastruktúrái pl. a banki ügyletek, pénzügyek, egészségügy, energia, szállítás és sok más nagymértékben függenek az IKT-től, illetve kölcsönösen függenek egymástól, a hibáknak nagy horderejű következményei lehetnek.

Ugyanakkor a magánszféra és az adatok védelme egyre komolyabb problémává válik azáltal, hogy a hatékony lehetőségek birtokában aránylag könnyű hozzáférni mind a magánszemélyekre, mind a szellemi termékekre vonatkozó részletes információkhoz.

4.8. Az IKT üzleti hasznosítása

Az IKT vállalatok általi hatékony használata az európai versenyképesség javítása tekintetében a siker egyik tényezőjeként ismert. Mégis, az új üzleti módszerek átvétele és az új üzleti modellek alkalmazása az IKT lehetőségeinek kiaknázása céljából kihívás marad, különösen az európai kis- és középvállalkozások milliói számára. Az IKT-be történő kisebb és vontatottabb befektetés Európában világos makro-szintű jelzése annak, hogy Európa nem fektet be annyit a termelékenységét előmozdító IKT-be mint az Egyesült Államok. Ezenfelül az európai teljesítményt befolyásolja a kis- és középvállalkozások nagy aránya, amelyek továbbra is le vannak maradva a nagyobb vállaltok mögött nem csupán az IKT infrastruktúra csatarendbe állítása, de az IKT-használat igényességi szintje tekintetében is.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Ez a közlemény az IKT szélesebb körű alkalmazása és az IKT-vel kapcsolatos problémák folyamatos figyelemmel kísérése mellett érvel, és bemutat néhány politikai kihívást, melyekkel az EU a Lisszaboni Agenda utolsó öt éve kapcsán szembetalálkozott. Építenünk kell arra a jelentős mértékű munkára, amely már megvalósult az EU információs társadalmi politikájában. Még világosabban érzékelteni kell az IKT és – általánosabban – az információs társadalom nagymértékű pozitív hatásait az új technikáktól való idegenkedésünk és a digitális megosztottság növekedése miatti aggodalom legyőzése érdekében. Gazdasági

szempontból a központi kérdés nemcsak annak biztosítása, hogy az IKT minél szélesebb körben váljék elfogadottá, hanem az is, miként lehet biztosabbá és hatékonyabbá tenni az IKT-vel kapcsolatos befektetéseket, és hogyan építhetünk a tapasztalatokra annak érdekében, hogy az előnyök szélesebb körben terjedjenek el.

Ez a közlemény egy olyan reflexió elindítója, mely az információs társadalom új, 2006 elejére kialakítandó vízióját célozza meg. A következő év során a Bizottság konzultálni fog az érdekelt felekkel, beleértve az Európai Parlamentet, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, a Régiók Bizottságát, illetve az eEurópa Tanácsadó Csoportot, és egy új politikai munkatervet fog bemutatni.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy vállaljanak aktív szerepet a következő évek új információs társadalmi politikájának kidolgozásában, és adjanak válaszokat az ebben a dokumentumban megjelölt kérdésekre.